

**ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

**РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА
(Інформаційно–аналітичний дайджест)**

Випуск 2 (2022)

(квітень–червень 2022 р.)

Київ – 2022

УДК 341:061.1ЄС

Р45

СЕРІЯ «РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА»

*Серію рекомендовано до друку (опублікування на сайті)
Вченою радою Інституту законодавства
Верховної Ради України (Протокол № 9 від 26 жовтня 2006 р.)*

Реферативний огляд європейського права: інформаційно–аналітичний дайджест / Вип. 2 (2022) (квіт. – чер. 2022 р.) – К., 2022. – 24 с.

Серію «Реферативний огляд європейського права» запроваджено в Інституті законодавства Верховної Ради України з метою оперативного системного інформування державних органів, наукових установ та громадськості щодо прийняття європейських законодавчих актів, розвитку європейської правової доктрини та практики Європейського суду з прав людини.

Серію розраховано на народних депутатів України, депутатів місцевих рад, працівників секретаріатів комітетів і фракцій Верховної Ради України, помічників–консультантів народних депутатів України, а також фахівців, які працюють у сфері адаптації національного законодавства до норм європейського права.

УДК 341:061.1ЄС

© Інститут законодавства Верховної Ради України, 2022

ЗМІСТ

<i>ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ.....</i>	<i>5</i>
<i>I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ.....</i>	<i>7</i>
<i>ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ.....</i>	<i>7</i>
<i>Резолюція 2455 (2022) від 24 червня 2022 р. «Боротьба з хворобами, яким можна запобігти за допомогою вакцин, завдяки якісним послугам і розвінчуванню міфів про вакцинацію».....</i>	<i>7</i>
<i>Резолюція 2452 (2022) від 23 червня 2022 р. «Забезпечення відповідальності за збиття рейсу МН17».....</i>	<i>7</i>
<i>Резолюція 2448 (2022) від 22 червня 2022 р. «Гуманітарні наслідки та внутрішні і зовнішні переміщення у зв'язку з агресією Російської Федерації проти України»</i>	<i>9</i>
<i>Резолюція 2446 (2022) від 21 червня 2022 р. «Зафіксовані випадки ув'язнення за політичними мотивами у Російській Федерації»</i>	<i>10</i>
<i>II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....</i>	<i>12</i>
<i>Рішення Ради (CFSP) 2022/847 від 30 травня 2022 року на підтримку зусиль із запобігання та боротьби з незаконним розповсюдженням і торгівлею стрілецькою зброєю та легким озброєнням (SALW) і боєприпасами та їх впливом на Америку</i>	<i>12</i>
<i>Рішення (ЄС) 2022/591 від 6 квітня 2022 року Європейського Парламенту та Ради про Загальну програму дій Союзу з навколишнього середовища до 2030 року.....</i>	<i>12</i>
<i>Регламент Комісії (ЄС) 2022/720 від 10 травня 2022 року про застосування частини 3 статті 101 Договору про функціонування Європейського Союзу до категорій вертикальних угод і узгоджених дій.....</i>	<i>14</i>
<i>Рішення Ради (CFSP) 2022/636 від 13 квітня 2022 року про внесення змін до Рішення (CFSP) 2022/338 про заходи допомоги в рамках Європейського фонду миру для постачання Збройним Силам України військової техніки та платформ, призначених для доставки летальної зброї.....</i>	<i>15</i>
<i>Рішення Ради (ЄС) 2022/762 від 12 травня 2022 року про позицію, яка буде зайнята від імені Європейського Союзу в</i>	

<i>Комітеті контролю держави порту Паризької угоди про взаєморозуміння щодо контролю держави порту у зв'язку із членством Російської Федерації в Паризькому меморандумі про взаєморозуміння.....</i>	<i>16</i>
<i>Регламент (ЄС) 2022/870 Європейського Парламенту та Ради від 30 травня 2022 року про тимчасові заходи лібералізації торгівлі, що доповнюють торговельні пільги, які застосовуються до української продукції відповідно до Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Європейським співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з одного боку, та Україною, з іншого боку.....</i>	<i>18</i>
<i>IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА</i>	<i>22</i>
<i>Енергетична безпека ЄС та України – вагомий чинник миру, свободи та демократії в Європі.....</i>	<i>22</i>

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ

ДЄС, Договір про ЄС – Договір про Європейський Союз.

ДФЄС – Договір про функціонування Європейського Союзу.

Євратом – Європейське Співтовариство з атомної енергії.

Європейська Рада – міждержавна складова Європейського Союзу, до якої входять глави держав чи урядів країн – членів ЄС та Голова Європейської Комісії. Європейська Рада збирається щонайменше двічі на рік під головуванням керівника держави чи уряду держави-члена, що головує в Раді.

Європейське Співтовариство (Співтовариство) – засноване згідно з Римським договором 1957 р. З 1993 р. цей термін було витіснено із загального вжитку терміном «Європейський Союз», тепер він застосовується для позначення міждержавного об'єднання держав-членів, які утворюють Європейський Союз.

Європейський Суд, ЄСПЛ – Європейський суд з прав людини.

Європейські Співтовариства – Європейське Співтовариство з Атомної Енергії, Європейське Співтовариство з вугілля та сталі, а також Європейське Економічне Співтовариство. Внаслідок їх злиття у 1967 р. цими трьома Співтовариствами керують єдині інституції, тому часто їх узагальнено називають «Європейське Співтовариство». Відколи у 2002 р. Європейське Співтовариство з вугілля та сталі припинило існування, фактично залишилося два Європейських Співтовариства.

ЄКПЛ – (Європейська) Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод.

ЄП – Європейський Парламент. Одна з семи інституцій Європейського Союзу (ст. 13 Консолідованої версії Договору про ЄС від 2010 р.). Є асамблеєю представників держав – членів ЄС, обирається прямим загальним голосуванням.

ЄС – Європейський Союз. Заснований згідно з Договором про Європейський Союз 1993 р. (інші назви – Маастрихтський договір, Договір про ЄС або ДЄС) зі змінами, внесеними Лісабонським договором від 13.12.2007 р.

КМ (Комітет міністрів) – Комітет міністрів Ради Європи.

Комісія, ЄК (Європейська Комісія) – одна з семи інституцій Європейського Союзу згідно з Договором про Європейський Союз зі змінами, внесеними Лісабонським договором від 13.12.2007 р.

ОБСЄ – Організація з безпеки і співробітництва в Європі.

ПАРЄ – Парламентська асамблея Ради Європи.

Рада (Рада ЄС) – одна з семи інституцій Європейського Союзу.

РЄ – Рада Європи.

I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ

ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ

Резолюція 2455 (2022) від 24 червня 2022 р. «Боротьба з хворобами, яким можна запобігти за допомогою вакцин, завдяки якісним послугам і розвінчуванню міфів про вакцинацію»

У той час як увага світу переключилася з пандемії Covid-19 на боротьбу з наслідками загарбницької війни Російської Федерації в Україні, серйозні спалахи захворювань, яким можна запобігти, зростають у Європі та по всьому світу.

Так, лише випадки кору зросли в усьому світі на 79% за перші два місяці 2022 року порівняно з тим самим періодом 2021 року, причому більшість випадків припадає на невакцинованих або недостатньо вакцинованих осіб. Інші захворювання, які можуть набути масштабів епідемії, незважаючи на наявність безпечних та ефективних вакцин, включають поліомієліт, туберкульоз, дифтерію та вітряну віспу. Пандемія Covid-19 продовжує спричиняти смерть, інвалідність та хронічні захворювання у великих масштабах. В Європі це головним чином пов'язано з недостатнім використанням вакцин і часто передчасним пом'якшенням перевірених заходів охорони здоров'я.

Резолюція Асамблеї 2361 (2021) «Вакцини проти COVID-19: етичні, правові та практичні міркування» та Резолюція 2383 (2021) «Перепустки чи сертифікати проти COVID: захист основних прав і правові наслідки» містять корисні вказівки щодо впровадження з дотриманням прав людини вакцини проти Covid-19.

Асамблея закликає держави-члени Ради Європи приділити першочергову увагу запобіганню відродженню пандемії.

Резолюція 2452 (2022) від 23 червня 2022 р. «Забезпечення відповідальності за збиття рейсу MH17»

Парламентська асамблея нагадує про збиття над східною Україною 17 липня 2014 року рейсу MH17 Malaysia Airlines, який прямував з Амстердама до Куала-Лумпура. Усі 298 осіб, які

перебували на борту літака, серед яких 198 громадян Нідерландів, загинули.

Асамблея не має сумнівів, що нідерландські кримінальні суди, Європейський суд з прав людини, ІКАО та Міжнародний суд приймуть об'єктивне та незалежне рішення щодо можливої кримінальної відповідальності обвинуваченого та можливої відповідальності Російської Федерації, відповідно до Європейської конвенції з прав людини та інших міжнародних конвенцій.

На підставі доказів, наданих доповідачу українською та нідерландською владою, Асамблея вважає найбільш переконливим сценарієм, що рейс МН17 був збитий ракетою «Бук» з військової частини, контрольованої Російською Федерацією та російськими військовими.

Асамблея приголомшена неспроможністю російської влади сумлінно співпрацювати з розслідуванням авіаційної безпеки OVV і кримінальним розслідуванням. Замість того, щоб надати достовірну інформацію компетентним слідчим органам, російська влада поширювала дезінформацію.

Тому Асамблея закликає Російську Федерацію відтепер добросовісно співпрацювати зі спільною слідчою групою, надаючи їй всю необхідну інформацію та виправляючи вже надані фальсифіковані або іншим чином оманливі дані, а також офіційно вибачитися перед родичами жертв аварії за біль і страждання, спричинені попередньою дезінформацією.

Асамблея високо оцінює владу Нідерландів за важливий внесок у міжнародні розслідування та за їхню різноманітну підтримку сім'ям і друзям жертв, надаючи їм якомога більше інформації, не ставлячи під загрозу поточні розслідування, а також за надання психологічної, юридичної та фінансової допомоги.

Асамблея також високо оцінює владу Австралії, Бельгії, Малайзії та, зокрема України, за їхню рішучу підтримку міжнародних розслідувань безпеки повітряного транспорту та кримінальних справ, які проводяться Нідерландами. Асамблея дякує голландській та українській владі за чудову співпрацю з їх національними правоохоронними органами

Резолюція 2448 (2022) від 22 червня 2022 р. «Гуманітарні наслідки та внутрішні і зовнішні переміщення у зв'язку з агресією Російської Федерації проти України»

Парламентська асамблея надзвичайно стурбована гуманітарними наслідками, спричиненими російською агресивною війною проти України, яка призвела до переміщення мільйонів людей і спричинила найбільше переміщення населення з часів Другої світової війни. Асамблея приголошена статистикою, яка постійно зростає, оскільки понад чверть українського населення втекло від бомбардувань, звірств і терору до середини травня 2022 року.

Асамблея рішуче засуджує примусову депортацію Росією понад мільйона українців з тимчасово окупованих територій України на територію Російської Федерації під виглядом «мирної евакуації» та вражена тим фактом, що серед них є 183 000 дітей.

Вітаючи швидку реакцію Ради Європи, яка призупинила членство Російської Федерації 25 лютого та виключила її 16 березня 2022 року у відповідь на Висновок 300 (2022), ухвалений одноголосно цією Асамблеєю, Асамблея закликає членів Ради Європи підтримати довгострокові зобов'язання Організації перед Україною, викладені в скоригованому Плані дій для України (2018-2022), який містить низку невідкладних заходів для подолання прямих наслідків агресії, вчиненої Російською Федерацією.

Сподіваючись на швидке припинення бойових дій, Асамблея усвідомлює, що гуманітарні наслідки не будуть усунуті у короткостроковій перспективі, тому важливо забезпечити постійну, довгострокову та скоординовану підтримку з боку держав-членів Ради Європи щоб гарантувати, що переміщені особи та біженці з України отримають всю необхідну допомогу, щоб жити гідно та дивитися у майбутнє.

Визнаючи головну відповідальність національних органів влади за прийом біженців, Асамблея вражена ключовою роллю, яку відіграє громадянське суспільство у наданні гідної гуманітарної допомоги українцям, і усвідомлює, що ця підтримка є важливою для вирішення багатьох проблем у приймаючій державі. Проте вона шкодує, що ця роль не завжди отримує належне визнання, і закликає національні органи влади ставитися до неурядових

організацій, асоціацій української діаспори, волонтерів та інших як до повноправних партнерів.

Асамблея глибоко стурбована важким становищем певних уразливих груп.

Асамблея стурбована мінуванням території України Росією в контексті створення умов для безпечного повернення переміщених осіб і закликає до активізації зусиль для надання допомоги Україні в прискоренні процесу розмінування її власних територій.

У цьому контексті Асамблея закликає держави-члени Ради Європи і далі зміцнювати ресурси ЦОВВ з метою покращення його здатності задовольняти нагальні потреби за допомогою цільових грантів і збільшення його потенціалу для фінансування довгострокових інвестицій у соціальну інфраструктуру в країнах, приймаючих велику кількість українських біженців, і закликає Україну приєднатися до ЦОВВ якомога швидше.

Нарешті, Асамблея, усвідомлюючи дуже важливу роль, яку відіграє приватний сектор у пом'якшенні шкоди, завданої гуманітарною кризою внаслідок російської агресії проти України, та роль, яку сама Асамблея повинна буде відігравати в країні під час реконструкції, заохочує держави-члени Ради Європи, з точки зору послуг і систем інформаційного суспільства, використовувати можливості, надані партнерством між Радою Європи та приватним сектором, щоб підтримувати та сприяти впровадженню та/або реконструкції цифрової інфраструктури і пов'язаних послуг, включаючи безпечний і відкритий Інтернет, який поважає права людини як онлайн, так і офлайн.

Резолюція 2446 (2022) від 21 червня 2022 р. «Зафіксовані випадки ув'язнення за політичними мотивами у Російській Федерації»

Парламентська асамблея приголомшена зростаючою кількістю політичних в'язнів у Російській Федерації та моделлю систематичних репресій проти будь-яких опонентів нинішньої влади.

Вона нагадує, що Європейський суд з прав людини виніс численні рішення щодо Російської Федерації, в яких він встановив порушення Європейської конвенції з прав людини, пов'язані з довільним арештом і затриманням опозиційних політиків,

громадських активістів та звичайних громадян, які мирно демонструють.

Асамблея знову висловлює глибоку стурбованість особливою ситуацією кримських татар, про яку йдеться у Резолюції 2387 (2021), в якій, серед іншого, вона закликала російську владу звільнити всіх осіб, незаконно затриманих або ув'язнених в тому числі з політичних мотивів, і негайно припинити будь-які адміністративні чи судові переслідування кримських татар. Вона також нагадує про свою Резолюцію 2231 (2018), в якій Асамблея закликала Російську Федерацію невідкладно звільнити всіх українців, утримуваних у Російській Федерації та в Криму за політично мотивованими або сфабрикованими звинуваченнями. Репресії проти кримських татар і українських громадян після незаконної анексії Криму Російською Федерацією та її інтервенції на сході України служили яскравим попередженням про жахи, які чекали на українське населення.

Незважаючи на виключення Російської Федерації з Ради Європи, Асамблея повинна продовжувати стежити за ситуацією щодо політичних в'язнів у Російській Федерації та нагадувати російській владі про її незмінні міжнародні зобов'язання щодо прав людини, включаючи зобов'язання виконувати існуючі та майбутні рішення Суду щодо заявників, які відповідають визначенню «політичний в'язень», наданому Асамблеєю.

II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Рішення Ради (CFSP) 2022/847 від 30 травня 2022 року на підтримку зусиль із запобігання та боротьбі з незаконним розповсюдженням і торгівлею стрілецькою зброєю та легким озброєнням (SALW) і боєприпасами та їх впливом на Америку¹

19 листопада 2018 року Рада ухвалила Стратегію ЄС проти незаконного розповсюдження вогнепальної, стрілецької та легкої зброї («SALW») та боєприпасів до них під назвою «Безпека зброї, захист громадян» («Стратегія ЄС щодо SALW»), яка встановлює керівні принципи дій Союзу у сфері розповсюдження стрілецької зброї та легкого озброєння (SALW).

Стратегія ЄС щодо SALW зазначає, що Союз шукатиме синергії з відповідними американськими державами та регіональними організаціями для зменшення незаконного розповсюдження та торгівлі SALW з метою зменшення збройного насильства та злочинної діяльності.

З огляду на реалізацію Стратегії ЄС щодо SALW, метою цього Рішення є боротьба зі збройним насильством на американському континенті. З цією метою Союз фінансує проект, описаний у Додатку, метою якого є протидія розповсюдженню та незаконному обігу вогнепальної зброї та боєприпасів, а також запобігання використанню вогнепальної зброї в сильно постраждалих громадах.

Рішення (ЄС) 2022/591 від 6 квітня 2022 року Європейського Парламенту та Ради про Загальну програму дій Союзу з навколишнього середовища до 2030 року²

Згідно зі статтею 192 Договору про функціонування Європейського Союзу (TFEU), послідовні загальні програми дій з навколишнього середовища є основою для розробки та координації екологічної політики Союзу та дій Союзу в галузі навколишнього середовища та клімату з 1973 року.

¹ Council Decision (CFSP) 2022/847 of 30 May 2022 in support of efforts to prevent and combat illicit proliferation and trafficking of small arms and light weapons (SALW) and ammunition and their impact in the Americas. URL: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/847/oj>

² Decision (EU) 2022/591 of the European Parliament and of the Council of 6 April 2022 on a General Union Environment Action Programme to 2030. URL: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/591/oj>

Європейська зелена угода лежить в основі Плану відновлення ЄС наступного покоління, який сприяє інвестиціям у сектори, які є ключовими для екологічного та цифрового переходу, з метою підвищення стійкості та створення, а також зростання робочих місць у справедливому та інклюзивному суспільстві. Механізм відновлення та стійкості, який сприятиме відновленню економіки Союзу після кризи COVID-19, разом із бюджетом Союзу на 2021–2027 роки також базується на пріоритетних цілях, викладених у Європейській зеленій угоді. Крім того, усі ініціативи в рамках Плану відновлення ЄС наступного покоління мають дотримуватись, де це можливо, принципу «не завдати суттєвої шкоди», згідно статті 17 Регламенту (ЄС) 2020/852 Європейського Парламенту та Ради про 8-му Програму дій (ЕАР).

Пріоритетні цілі 8-го ЕАР встановлюють напрямок для формування політики Союзу, спираючись, але не обмежуючись, на зобов'язання стратегій та ініціатив Європейської зеленої угоди, таких як Стратегія ЄС щодо збереження біорізноманіття до 2030 року, новий План Дій для циркулярної економіки, Стратегія сталого розвитку в галузі хімікатів і План дій щодо нульового забруднення.

Комісія за підтримки Європейського агентства з навколишнього середовища (ЕЕА) та Європейського хімічного агентства (ЕСНА), без шкоди для їхньої незалежності, здійснює моніторинг, оцінку та звіт щодо прогресу Союзу та держав-членів про досягнення пріоритетних цілей, згідно статті 2, на щорічній основі, беручи до уваги сприятливі умови, викладені в статті 3, із загальною метою досягнення системних змін. Інформація, отримана в результаті такого моніторингу, оцінки та звітності, має бути загальнодоступною.

Регламент Комісії (ЄС) 2022/720 від 10 травня 2022 року про застосування частини 3 статті 101 Договору про функціонування Європейського Союзу до категорій вертикальних угод і узгоджених дій³

Регламент № 19/65/ЄЕС уповноважує Комісію застосовувати статтю 101 Договору шляхом регулювання окремих категорій вертикальних угод, що підпадають під дію статті 101 Договору.

Для цілей цього Регламенту застосовуються такі визначення:

(а) «вертикальна угода» означає угоду або узгоджену практику між двома або більше підприємствами, кожне з яких діє, для цілей угоди або узгодженої практики, на різних рівнях ланцюга виробництва або розподілу, і стосується умов, за яких сторони можуть купувати, продавати або перепродавати певні товари чи послуги;

(б) «вертикальне обмеження» означає обмеження конкуренції у вертикальній угоді, яка підпадає під дію частини 1 статті 101 Договору;

(с) «конкурентне підприємство» означає фактичного або потенційного конкурента; «фактичний конкурент» означає підприємство, яке діє на тому самому відповідному ринку; «потенційний конкурент» означає підприємство, яке, за відсутності вертикальної угоди, на реалістичних підставах, а не просто як теоретична можливість, імовірно, протягом короткого періоду часу зробить необхідні додаткові інвестиції або зазнає інших необхідних витрат для виходу на відповідний ринок;

³ Commission Regulation (EU) 2022/720 of 10 May 2022 on the application of Article 101(3) of the Treaty on the Functioning of the European Union to categories of vertical agreements and concerted practices (Text with EEA relevance). URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/720/oj>

Рішення Ради (CFSP) 2022/636 від 13 квітня 2022 року про внесення змін до Рішення (CFSP) 2022/338 про заходи допомоги в рамках Європейського фонду миру для постачання Збройним Силам України військової техніки та платформ, призначених для доставки летальної зброї⁷

28 лютого 2022 року Рада прийняла Рішення (CFSP) 2022/338, яким встановила захід допомоги з орієнтовним фінансовим обсягом 450 000 000 євро, призначених для покриття постачання Збройним силам України військового обладнання і платформ, призначених для доставки летальної зброї.

23 березня 2022 року Рада прийняла Рішення (CFSP) 2022/471 про внесення змін до Рішення (CFSP) 2022/338, яке збільшило базову суму до 900 000 000 євро.

У зв'язку з триваючою збройною агресією Російської Федерації проти України, базова сума має бути збільшена на додаткові 450 000 000 євро, а тривалість заходу допомоги має бути продовжено на 24 місяці.

До Рішення (CFSP) 2022/338 слід внести відповідні зміни, а саме:

у статті 1 частина 4 замінюється такою:

«4. Термін дії Заходу допомоги становить 60 місяців з моменту ухвалення цього Рішення.»;

у статті 2 частина 1 замінюється такою:

«1. Фінансова базова сума, призначена для покриття витрат, пов'язаних із Заходом допомоги, становить 1 350 000 000 євро.»;

у статті 2 частина 3 замінюється такою:

⁴ Directive (EU) 2022/738 of the European Parliament and of the Council of 6 April 2022 amending Directive 2006/1/EC on the use of vehicles hired without drivers for the carriage of goods by road (Text with EEA relevance) ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/738/oj>

⁵ Council Decision (CFSP) 2022/597 of 11 April 2022 promoting the European network of independent non-proliferation and disarmament think tanks. ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/597/oj>

⁶ Council Decision (CFSP) 2022/638 of 13 April 2022 amending Decision 2014/486/CFSP on the European Union Advisory Mission for Civilian Security Sector Reform Ukraine (EUAM Ukraine) ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/638/oj>

⁷ Council Decision (CFSP) 2022/636 of 13 April 2022 amending Decision (CFSP) 2022/338 on an assistance measure under the European Peace Facility for the supply to the Ukrainian Armed Forces of military equipment, and platforms, designed to deliver lethal force. ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/636/oj>

«3. Відповідно до статті 29(5) Рішення (CFSP) 2021/509, адміністратор заходів допомоги може вимагати внесків після прийняття цього Рішення до 1 350 000 000 євро. Кошти, які вимагає адміністратор заходів допомоги, використовуватимуться лише для оплати видатків у межах, затверджених Комітетом, встановлених Рішенням (CFSP) 2021/509 у зміненому бюджеті на 2022 рік та в бюджетах на наступні роки, що відповідають Заходу допомоги.»;

у статті 2 частина 4 замінюється такою:

«4. Витрати, пов'язані з впровадженням Заходу допомоги, є прийнятними з 1 січня 2022 року до дати, яка буде визначена Радою. Принаймні 66 відсотків базової фінансової суми повинні покривати витрати, понесені з 11 березня 2022 року».

Рішення Ради (ЄС) 2022/762 від 12 травня 2022 року про позицію, яка буде зайнята від імені Європейського Союзу в Комітеті контролю держави порту Паризької угоди про взаєморозуміння щодо контролю держави порту у зв'язку із членством Російської Федерації в Паризькому меморандумі про взаєморозуміння⁸

Меморандум про взаєморозуміння щодо контролю державою порту («Паризький МОВ») був підписаний у Парижі 26 січня 1982 року і набрав чинності 1 липня 1982 року. Членами Паризького МОВ є 27 морських держав, а саме Бельгія, Болгарія, Канада, Хорватія, Кіпр, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Ісландія, Ірландія, Італія, Латвія, Литва, Мальта, Нідерланди, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Російська Федерація, Словенія, Іспанія, Швеція та Об'єднане Королівство. Союз не є учасником Паризької угоди.

Директива 2009/16/ЄС Європейського Парламенту та Ради встановлює правовий режим Союзу щодо державного портового контролю, переформулюючи та посилюючи попередні правові акти Союзу в цій сфері, що діють з 1995 року. Правовий режим державного портового контролю базується на Паризькому меморандумі про взаєморозуміння.

⁸ Council Decision (EU) 2022/762 of 12 May 2022 on the position to be taken on behalf of the European Union within the Port State Control Committee of the Paris Memorandum of Understanding on Port State control as regards the Russian Federation's membership of the Paris Memorandum of Understanding. ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/762/oj>

Що стосується держав-членів, Директива 2009/16/ЄС фактично вводить процедури, інструменти та діяльність Паризької Угоди про взаєморозуміння в сферу дії права Союзу. На підставі цієї Директиви певні рішення, прийняті Комітетом державного портового контролю («PSC»), створеним відповідно до розділу 7.1 Паризької Угоди, стають обов'язковими для держав-членів.

У своїх висновках від 24 лютого 2022 року Європейська Рада найрішучішим чином засудила неспровоковану та невиправдану військову агресію Російської Федерації проти України. У своїх висновках від 24-25 березня 2022 року Європейська Рада визнала, що агресивна війна Російської Федерації проти України грубо порушує міжнародне право, і зажадала від Російської Федерації негайно припинити військову агресію на території України.

У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України 14 березня 2022 року до Секретаріату Паризького меморандуму надійшов лист від Міністра інфраструктури України. У цьому листі Паризькому меморандуму було запропоновано не затримувати безпідставно судна під прапором України після перевірок державного порту, виключити Російську Федерацію з Паризького меморандуму та не визнавати сертифікати, видані від імені Морської адміністрації Російської Федерації.

Стосовно прохання не затримувати безпідставно українські судна, 2 березня 2022 року Паризький меморандум про взаєморозуміння видав Циркуляр PSC 101 (Керівництво щодо репатріації моряків через ситуацію в Україні), який стосується цього питання. Циркуляр PSC 101 інформує органи держав-членів про необхідність застосування гнучкості за поточних обставин, зокрема щодо репатріації моряків, Конвенції про працю в морському судноплавстві, сертифікатів 2006 року та медичних довідок, виданих відповідно до Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року. Якщо розвиток подій зробить це необхідним, Паризький меморандум може розглянути подальші коригування циркуляру PSC 101. Цю позицію слід повідомити українській владі.

Стосовно запиту щодо членства Російської Федерації у Паризькому меморандумі про взаєморозуміння, слід зазначити, що Російська Федерація була виключена з доступу до та використання інструменту контролю державного порту THETIS та інспекційної

бази даних, передбаченої відповідно до Стаття 24 Директиви 2009/16/ЄС. Це означає, що участь Російської Федерації у роботі Паризького меморандуму вже була суттєво обмежена, і без доступу до цієї бази даних Російська Федерація не може ефективно виконувати свої зобов'язання за Паризьким меморандумом.

Ані Паризький меморандум, ані будь-які інструкції щодо політики не містять жодної процедури чи механізму виключення членів Паризького меморандуму. Окрім виключення з Паризького меморандуму, альтернативою є призупинення членства до подальшого повідомлення. Призупинення дозволило б додатково розглянути необхідність повного виключення з Паризького меморандуму, і його можна було б скасувати, якщо обставини зміняться. Однак у Паризький меморандум про взаєморозуміння також не було включено положення про призупинення.

Позиція, зазначена у статті 1, повинна бути виражена державами-членами Союзу, які є членами Паризької Угоди про взаєморозуміння, діючи спільно в інтересах Союзу.

Регламент (ЄС) 2022/870 Європейського Парламенту та Ради від 30 травня 2022 року про тимчасові заходи лібералізації торгівлі, що доповнюють торговельні пільги, які застосовуються до української продукції відповідно до Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Європейським співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з одного боку, та Україною, з іншого боку⁹

Угода про асоціацію між Європейським Союзом і Європейським співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з одного боку, та Україною, з іншого боку («Угода про асоціацію») становить основу відносин між Союзом й Україною. Відповідно до Рішення Ради 2014/668/ЄС, розділ IV Угоди про асоціацію, який стосується торгівлі та пов'язаних з торгівлею питань, тимчасово застосовується з 1 січня 2016 року та набув чинності 1 вересня 2017 року після ратифікація всіма державами-членами.

⁹ Regulation(EU) 2022/870 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2022 on temporary trade-liberalisation measures supplementing trade concessions applicable to Ukrainian products under the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/870/oj>

Угода про асоціацію виражає бажання Сторін Угоди про асоціацію («Сторони») зміцнювати та розширювати відносини амбітним та інноваційним шляхом, сприяти та досягати поступової економічної інтеграції та робити це відповідно до прав та обов'язків, що випливають із членства Сторін у Світовій організації торгівлі.

Стаття 2 Угоди про асоціацію встановлює, серед іншого, повагу до демократичних принципів, прав людини та основних свобод, а також заохочення поваги до принципів суверенітету та територіальної цілісності, непорушності кордонів та незалежності як найважливіших елементів Угоди про асоціацію.

Стаття 25 Угоди про асоціацію передбачає поступове створення зони вільної торгівлі між Сторонами відповідно до статті XXIV Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року («ГАТТ 1994»). З цією метою стаття 29 Угоди про асоціацію передбачає поступове скасування митних зборів, відповідно до включених до неї Розкладів, та можливість прискорення та розширення сфери такого скасування. Стаття 48 Угоди про асоціацію передбачає, що перед застосуванням антидемпінгових заходів між Сторонами слід враховувати суспільні інтереси.

Неспровокована та невинуватена агресивна війна Росії проти України з 24 лютого 2022 року мала серйозний негативний вплив на здатність України торгувати з рештою світу як через знищення виробничих потужностей, так і через відсутність значної частки транспортних засобів через закриття виходу до Чорного моря. За таких виняткових обставин та для пом'якшення негативних економічних наслідків загарбницької війни Росії проти України необхідно прискорити розвиток тісніших економічних відносин між Союзом та Україною з метою швидкої підтримки української влади та населення. Відтак необхідно та доцільно стимулювати торговельні потоки та надавати поступки у формі заходів лібералізації торгівлі для всіх товарів, відповідно до політики прискорення скасування митних зборів на торгівлю між Союзом та Україною.

Якщо Комісія виявляє наявність достатніх доказів невиконання Україною умов, викладених у статті 2, вона може за допомогою імплементаційного акта призупинити повністю або частково дію преференційних домовленостей, передбачених у

статті 1(1), пункти (a), (b) і (c). Такий імплементаційний акт ухвалюється відповідно до процедури перевірки, зазначеної у частині 2 статті 5.

Якщо держава-член вимагає від Комісії призупинити дію будь-яких преференційних домовленостей на підставі невиконання Україною умов, викладених у пункті (b) статті 2, Комісія повинна надати обґрунтований висновок протягом чотирьох місяців після запиту щодо того, чи є обґрунтованою претензія щодо невиконання Україною. Якщо Комісія дійде висновку, що претензія є обґрунтованою, вона починає процедуру, зазначену в частині 1 цієї статті.

Якщо продукт, що походить з України, імпортується на умовах, які спричиняють або загрожують спричинити серйозні труднощі для виробників Союзу подібних або прямо конкуруючих товарів, митні збори, які в інших випадках застосовуються згідно з Угодою про асоціацію на імпорт такого продукту, можуть бути повторно запроваджені на будь-який термін.

Комісія уважно стежить за впливом цього Регламенту, в тому числі стосовно цін на ринку Союзу, беручи до уваги інформацію щодо експорту, імпорту та виробництва Союзом продуктів, які підлягають заходам лібералізації торгівлі, встановленим цим Регламентом .

Комісія приймає рішення про початок розслідування протягом розумного строку:

(a) на запит держави-члена;

(b) на прохання юридичної особи або асоціації, яка не має статусу юридичної особи, яка діє від імені промисловості Союзу, тобто всіх або більшої частини виробників Союзу подібних або безпосередньо конкуруючих продуктів; або

(c) за власною ініціативою, якщо Комісії стає очевидним, що є достатні *prima facie* докази серйозних труднощів для виробників Союзу подібних або безпосередньо конкуруючих продуктів, як зазначено в параграфі 1.

Для цілей цього параграфа «основна частка виробників Союзу подібних або прямо конкуруючих товарів» означає виробників Союзу, сукупний обсяг виробництва яких становить понад 50 %

загального виробництва Союзу подібних або прямо конкуруючих продуктів, вироблених цією частиною Союзу галузі, які висловили або підтримку, або заперечення щодо запиту, і які становлять не менше 25 % загального виробництва подібної або прямо конкуруючої продукції, виробленої промисловістю Союзу.

Якщо Комісія вирішує розпочати розслідування, вона публікує повідомлення в Офіційному журналі Європейського Союзу, оголошуючи про початок розслідування. У повідомленні міститься стислий виклад отриманої інформації та зазначається, що будь-яка відповідна інформація має бути надіслана до Комісії. У ньому вказується період, протягом якого зацікавлені сторони можуть подати свої погляди в письмовій формі. Такий строк не повинен перевищувати чотирьох місяців з дати публікації повідомлення.

Комісія шукає всю інформацію, яку вважає необхідною, і може перевірити отриману інформацію в Україні чи будь-якому іншому відповідному джерелі. Їй можуть допомагати офіційні особи держави-члена, на території якої може бути проведена перевірка, якщо ця держава-член вимагає такої допомоги від цих офіційних осіб.

IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Енергетична безпека ЄС та України – вагомий чинник миру, свободи та демократії в Європі

Збройна агресія РФ проти України зумовила трансформацію європейської політики у сфері енергетичної безпеки: від визнання залежності Європейського Союзу (далі – ЄС) щодо постачання російських енергоносіїв у 2014 році до визнання факту їхнього використання як економічної та політичної зброї у 2022 році.

Так, 8 березня 2022 року Європейська Комісія (далі – ЄК) запропонувала REPowerEU, план поступового позбавлення залежності ЄС від паливно-енергетичних ресурсів РФ протягом найближчих років/задовго до 2030 року¹⁰. Констатувалося настання нової реальності – геополітичної та енергетичної – й загострення потреби різкого пришвидшення переходу до відновлюваної енергетики і підвищення енергетичної незалежності Європи від ненадійних постачальників. Головний аргумент щодо відповідних змін вбачався у «вторгненні в Україну»¹¹. Процитуємо декількох європейських високопосадовців, які наголошували саме на цьому. Президент ЄК Ursula von der Leyen: «Ми не можемо покладатися на постачальника, який прямо погрожує нам». Виконавчий віце-президент Європейської зеленої угоди Frans Timmermans: «Настав час подолати нашу вразливість і швидко стати незалежними у виборі енергії. ... Війна Путіна в Україні демонструє невідкладність пришвидшення переходу до чистої енергетики». Комісар з питань енергетики Kadri Simson: «Вторгнення Росії в Україну погіршило ситуацію з безпекою постачання та підняло ціни на енергоносії до безпрецедентного рівня»¹². А у спільній заяві США та ЄК від 25 березня 2022 року

¹⁰ Communication From The Commission To The European Parliament, The European Council, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions REPowerEU: Joint European Action for more affordable, secure and sustainable energy. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A108%3AFIN>.

¹¹ REPowerEU: Joint European action for more affordable, secure and sustainable energy. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_1511.

¹² Там само.

акцентувалося на важливості енергетичної безпеки й стабільності ЄС та України для миру, свободи та демократії в Європі ¹³.

Конкретні кроки ЄС у секторі енергетики, які зумовлюються означеним вище, теж стали радикальнішими. Можемо, без перебільшення, говорити про ґрунтовну зміну правових засад політики енергетичної безпеки ЄС. Так, European Energy Security Strategy від 28.05.2014 лише у середньо- та довгостроковій перспективі передбачалось лише зменшення зовнішньої залежності від окремих постачальників шляхом диверсифікації джерел енергії, постачальників та маршрутів ¹⁴. Натомість, у новій EU external energy engagement in a changing world від 18.05.2022 року йдеться вже про потребу термінового – задовго до 2030 року – припинення залежності ЄС від російського викопного палива ¹⁵. Рішучі дії ЄС здійснює за підтримки США. Так, зокрема, створено спільну робочу групу з енергетичної безпеки для визначення параметрів цієї співпраці та її реалізацію. Показово, що у взаємодії цих впливових суб'єктів геополітики виокремлюють, як етичний, так й прагматичний аспекти. Президент США Joseph Biden наголосив на тому, що відмова ЄС від російського газу є правильним рішенням не лише з позицій моралі, а також в контексті зміцнення стратегічного партнерства ¹⁶. Крім цього, маємо зазначити про серйозність оголошених намірів, про що свідчить наприклад, задеклароване прагнення США забезпечити, у тому числі у співпраці з міжнародними партнерами, додаткові обсяги скрапленого природного газу для європейського ринку у розмірі щонайменше 15 млрд кубометрів у 2022 році з очікуваним збільшенням у майбутньому ¹⁷.

У підсумку доречно зауважити про необхідність врахування під час підготовки Плану економічного відновлення України

¹³ Statement between the Commission and the US on energy. March 25, 2022. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_22_2041.

¹⁴ Communication From The Commission To The European Parliament And The Council European Energy Security Strategy. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52014DC0330>.

¹⁵ Joint Communication To The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions. EU external energy engagement in a changing world. 18.05.2022 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN%3A2022%3A23%3AFIN&qid=1653033264976>.

¹⁶ Sam Meredith. EUROPE POLITICS EU strikes gas deal with the U.S. as it seeks to cut its reliance on Russia. <https://www.cnbc.com/2022/03/25/eu-strikes-gas-deal-with-the-us-as-it-seeks-to-cut-its-reliance-on-russia.html>.

¹⁷ Joint Statement between the European Commission and the United States on European Energy Security Brussels, 25 March 2022. URL: chrome-extension://efaidnbnmnibpcjpcglclefindmkaj/https://static.poder360.com.br/2022/03/Joint_Statement_between_the_European_Commission_and_the_United_States_on_European_Energy_Security_.pdf.

основних положень REPowerEU, що базується на «трьох китах»: диверсифікація поставок енергоресурсів до ЄС, економія енергоресурсів, пришвидшення переходу до «зеленої» енергетики.

Інформаційно–аналітичний дайджест

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Січень – березень 2022 р.

Редакційна колегія серії:

Гріненко О. О.

Випуск підготували:

Кондратова А. М., Телькінєна Т. Е., Юрченко С. М.

Відповідальна за випуск:

Кондратова А. М.

Формат 60x90/16. Гарнітура Times New Roman.

Ум. друк. арк. 2,20. Обл.-вид. арк. 2,82.

Оригінал–макет підготовлено в
Інституті законодавства Верховної Ради України
04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4.